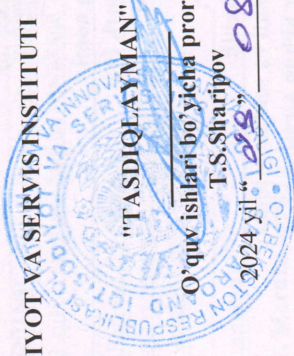

O'ZBEKISTON RESPUBLIKAZI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVASIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

O'quv ishlari bo'yicha prorektor
T.S. Sharipov
2024 yil "08" 08

TIJORAT BANKLARI RISK MENEJMENTI
FAN SILLABUSI
(magistratura)

Bilim sohasi:	400 000 - Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	410 000 - Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi:	70410501 - Bank ishi va auditi

Samarqand-2024

Modul/ FAN SILLABUSI

Magistritura

70410501 - Bank ishi va auditi

Fanning nomi:	Tijorat banklari risk menejmenti
Modul turi, fan:	tanlov
Fan kodi:	
yil:	1
Semestr:	1
Talim shakli:	Kunduzgi
Dars shakli va soatlar miqdori, semester uchun ajratilgan;	120
Maruz	30
Amaliy dars	30
Mustaqil ta'lim	60
Kredit miqdori:	4
Baxolash shakli:	test
Ta'lim tili;	o'zbekcha

Fanning maqsadi (FM)

FM1	Fanni o'qitishdan maqsad – iqtisodiyotni liberallashtirish va modernizatsiya qilish jarayonlarida tinglovchilarda magistrantlarda davlat tomonidan olib borilayotgan iqtisodiy-ijtimoiy siyosat, uning mazmun-mohiyati, dastaklari, amalga oshirish bosqichlari, tendensiyalari, bank-moliya sohasida olib borilayotgan siyosat, banklarning xalqaro bozorlardagi mavjud konyunktura va makroiqtisodiy ko'rsatkichlar prognozi bo'yicha nazariy-amaliy bilimlarni mustahkamlashdan iborat.
------------	---

Fanni o'zlashtirish uchun boshlang'ich bilimlar

1	Ilmiy tadqiqot metodologiyasi (AUPTP06)
2	Tijorat banklarning aktiv va passivlarini boshqarish (ALMCB08)
3	Maxsus fanlarni o'qitish metodikasi (METTSD06)
4	Zamonaviy banklarning korporativ boshqaruv tizimi (CGSMB06)

Ta'lim natijalari (TN)

	Bilimlar jixatidan:
TN1	Bank risklarini boshqarish, uning iqtisodiy dastaklari va usullari
TN2	Bank risklarini xalqaro amaliyotda boshqarish usullari va aktivlar, passivlarni boshqarish yo'llari
TN3	Bank faoliyatida risklarning turlari va bank faoliyatini tartibga soluvchi iqtisodiy me'yorlar
TN4	Bank kredit portfelini shakllantirish va uni qayta tashkil etish masalalari
TN5	Bank aktivlari va passivlarini boshqarishning usullarini bilishi va ulardan

	foydalana olishi
TN6	Xorijiy mamlakatlarning banklari faoliyatida risklarni boshqarish amaliyoti
	Ko'nikma jixatidan:
TN7	Markaziy bank tomonidan tijorat banklari faoliyatini tartibga solish
TN8	Bank nazoratini iqtisodiy tahlil qilish usullari haqida malakaga ega bo'lishi lozim
TN9	Kredit risklarini pasaytirish usullaridan foydalanish
TN10	Risklarni boshqarishda matematik modellardan foydalanish
TN11	Bank faoliyatining iqtisodiy ko'rsatkichlarini hisoblash

Fan mazmuni

	Mashg'ulot shakli. Maruza darsi (M)	Ajratilgan soatlar
M1	"Tijorat banklari risk-menejmenti" fanining predmeti va vazifalari	2
M2	Bank risklarini boshqarish tizimi va uning tuzilishi	2
M3	Bank risklarini boshqarish huquqiy-tashkiliy asoslari	2
M4	Kredit riskini boshqarish	2
M5	Qarz oluvchining moliyaviy xolati va kredit qobiliyatini tahlil qilish va baholash usullari	2
M6	Bank kredit siyosatining kredit risklarini boshqarishda o'rni	2
M7	Foiz riskini boshqarish	2
M8	Likvidlik riskini boshqarish	2
M9	Bank operatsion riskini boshqarish	2
M10	Operatsion risklarini boshqarish strategiyasini shakllantirish	2
M11	Bank aktivlari va passivlarini boshqarish bilan bog'liq risklar	2
M12	Bank portfelni risklarini boshqarish	2
M13	Bank halqaro operatsiyalari bilan bog'liq risklarni boshqarish	2
M14	Bank strategik risklarini boshqarish	2
M15	O'zR Markaziy banki tomonidan bank risk-menejmenti tizimiga quyilgan talablar	2
	JAMI:	30

	Mashg'ulot shakli. Amaliy darsi (A)	Ajratilgan soatlar
A1	"Tijorat banklari risk-menejmenti" fanining predmeti va vazifalari	2
A2	Bank risklarini boshqarish tizimi va uning tuzilishi	2
A3	Bank risklarini boshqarish huquqiy-tashkiliy asoslari	2
A4	Kredit riskini boshqarish	2
A5	Qarz oluvchining moliyaviy xolati va kredit qobiliyatini tahlil qilish va baholash usullari	2
A6	Bank kredit siyosatining kredit risklarini boshqarishda o'rni	2
A7	Foiz riskini boshqarish	2

A8	Likvidlilik riskini boshqarish	2
A9	Bank operatsion riskini boshqarish	2
A10	Operatsion risklarini boshqarish strategiyasini shakllantirish	2
A11	Bank aktivlari va passivlarini boshqarish bilan bog'liq risklar	2
A12	Bank portfelli risklarini boshqarish	2
A13	Bank halqaro operatsiyalari bilan bog'lik risklarni boshqarish	2
A14	Bank strategik risklarini boshqarish	2
A15	O'zR Markaziy banki tomonidan bank risk-menejmenti tizimiga quyilgan talablar	2
Jami		30

Mustaqil ta'lim (MT)		Ajratilgan soatlar
1	«Xalq bilan mulokat va inson manfaatlari» Davlat dasturidan o'rin olgan vazifalarni amalga oshirishdagi masalalar mohiyati va ularning ijrosi	2
2	Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini kreditlashdagi risklar va ularni sug'urtalash masalalari	2
3	Iqtisodiyotni modernizatsiyalash va diversifikatsiyalash sharoitida risklarning mohiyati	2
4	Bank risklari ularning turlari va hisoblash usullari	2
5	Bank risklarini boshqarish usullari	2
6	Kredit risklari va ularni boshqarish	2
7	Tashkilotni kreditga layoqatligini baholash	2
8	Altman modeli.Chessero modeli	2
9	Inqirozli risk modeli. Biver modeli	2
10	Foiz riski va ularni boshqarish	2
11	Valyuta riski va ularni boshqarish	2
12	Operatsion risk va ularni boshqarish	2
13	Fuzzy Logic Toolbox dasturiy ta'minotdan foydalangan holda operatsion riskni ekspert baholash usuli	2
14	IIG UL TOR dan foydalangan holda operatsion risklarni boshqarish va baholash tizimi	2
15	LDC (amaldagi operatsion yo'qotishlarni yig'uvchi baza modeli) funksional imkoniyatlari	2
16	QSA (Operatsion risklarni baholashga ta'sir etuvchi omillarni aniqlashda bank xodimlaridan anketa so'rovnomasi o'tkazish modeli) funksional imkoniyatlari	2
17	KRI (operatsion risklar bilan bog'liq omillarni grafik ko'rinishda tasvirlash modeli) funksional imkoniyatlari.	2

18	Operatsion riskni hisoblash metodikasi. Bazoviy usul. Standartlashtirish usuli. TSA usuli	2
19	Muqobil standartlashtirish usuli. Hisoblash usulini takomillashtirish.	2
20	Operatsion riskni hisoblashni ichki reyting tizimi	2
21	Baholashni Monte-Karlo usuli. Mepping	2
22	Operatsion risklarni tahlil qilishning universal dasturiy vositasi	2
23	Operatsion risklarni boshqarishni maxsus tizimi	2
24	Likvidlilik, balanslanmagan likvidlilik risklari va ularni boshqarish	2
25	Kredit riskini hisoblashni iqtisodiy-matematik usullari	2
26	Kredit riskini VAR usuli orqali hisoblash yo'llari	2
27	O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining tijorat banklari faoliyatidagi risklarni nazorat qilishdagi o'rni	2
28	Mamlakat bank tizimini yuqori xalqaro reyting ko'rsatkichlariga erishishning ustuvor yo'nalishlari	2
29	Sug'urta tashkilotlari yordamida banklar faoliyatidagi risklarni sug'urtalash yo'llari.	2
30	Valyuta siyosati: usullari va qarama-qarshiliklari	2
Jami		60

Asosiy adabiyotlar:	
1	Handbook of Central Banking, Financial Regulation and Supervision. Sylvester Eijffinger, Donato Masciandara Edward Elgar Publishing Limited, 2011, 617. (66-104) pp.
2	Abdullaeva Sh.Z., Kuliev I.Ya. «Bank risklari» fanidan o'quv-uslubiy majmua.: T. 2018
3	Грюнинг Х., Анализ банковских рисков. Система оценки корпоративного управления и управления финансовым риском / Пер. с англ.; вступ. ст. д.э.н. К.Р. Тагирбекова – М.: Издательство «Весь мир», 2004. – 304 с.
4	Abdullaeva Sh.Z. Bank risklari va kreditlash. O'quv qo'llanma.– T.: Moliya. 2015 - 510 b.
5	Банковские риски: учебник. И.О.Лаврушин, Н.И.Валенцева 3-е издание. - М.: KNORUS, 2015. – 292 с.
6	Bekmurodov A.Sh., Mirzaev F. Tijorat banklarida risklarni baholash va boshqarishda qo'llaniladigan xalqaro mezonlar va standartlar. O'quv qo'llanma. –T.: "Moliya", 2013. – 164 b.
Qo'shimcha adabiyotlar:	
1	"2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining strategiyasi Taraqqiyot strategiyasi"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-sonli Farmoni.
2	Mirziyoev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. - T: "O'zbekiston" NMU, 2017. - 488 b.

3	Mirziyoev SH.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. - T: "O'zbekiston" NMIU, 2017. - 104 b.
4	Владимирова. М. Р. Денги, Кредит, Банк: учеб, пособие / М.Р. Владимирова. - 3-е изд., - М.: KNORUS, 2017. - 245 С.
5	Гринспен А. Эпоха потрясений: проблема и перспектива мировой финансовой системы. Пер. с англ. - М.: Alpina Publisher, 2017. - 520 С.
6	Фомчиев А. Риск-менеджмент. - М.: Финансы и СТ, 2016, - 352 с.
	Axborot manbalari:
1	www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari va ma'lumotlari milliy bazasi.
2	www.cbu.uz - O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy sayti.
3	www.ecb.eu - Evropa Markaziy banki.
4	www.imf.org - Xalqaro valyuta fondi.
5	www.bank.uz - O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari.

Talabanning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa.

b) 4 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'yinmasa;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektga puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;

- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

c) 3 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

d) quyidagi hollarda talabanning bilim darajasi qoniqsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

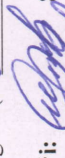
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Agar talaba hemis tizimida baholanganda quyidagicha baholanadi
0-59 ballgacha 2 baho, 60-69 ballgacha 3 baho,
70-89 ballgacha 4 baho, 90-100 ballgacha 5 baho

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Oqituvchilar:	Karimova Aziza Mamamadrizoevna, "Bank ishi" kafedrasini mudiri, i.f.d., dotcent
E-mail:	karimova.aziza2105@mail.ru
Tashkilot:	Samarqand iqtisodiyot va servise instituti
Taqriztillar:	Xaydarov Z.Sh., «Umar» AITB «Ipak yo'li» Samarqand filiali boshqaruvchi o'rinbosari Xolmirzayev M., TDII, Samarqand filiali "Buxgalteriya hisobi, moliya va statistika" kafedrasini i.f.n. dots.

Mazkur sillabus institut o'quv-uslubiy Kengashining 2024 yil 29 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№ 5-14-35)

O'quv-uslubiy bo'limi boshlig'i: Shodmonov I.E.

Magistratura bo'limi boshlig'i: Sultonov Sh.A.

Kafedra mudiri: Karimova A.M.

Tuzuvchi: Karimova A.M.